

Nr 59.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anskaffande av nya maskiner för mynt- och justeringsverkets räkning; given Stockholms slott den 22 januari 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 januari 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSONS, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

I skrivelse den 28 augusti 1936 om anslag för budgetåret 1937/1938 har mynt- och justeringsverket bland annat hemställt om anvisande under ämbetsverkets omkostnadsanslag för nästkommande budgetår av medel för anskaffande av en mindre präglingspress och en fräsmaskin.

I skrivelse den 3 december 1936 har verket sedermera hemställt om medel för anskaffande av ytterligare en präglingspress.

I anledning av nämnda framställningar har jag i årets statsverksproposition (sjunde huvudtiteln, punkt 29) framhållit, att jag med hänsyn till föreliggande behov av förnyelse av verkets maskinutrustning funne mig kunna tillstyrka bifall till framställningarna. Då det syntes av omständigheterna påkallat, att nya maskiner för mynt- och justeringsverkets räkning anskaffa-

des utan tidsutdräkt, förordade jag emellertid samtidigt, att anslaget till oförutsedda utgifter skulle anlitas för ändamålet. Jag anhåller, att nu få återkomma till denna fråga.

Beträffande behovet av den mindre präglingpressen och fräsmaskinen anförde *mynt- och justeringsverket* i skrivelsen den 28 augusti 1936 huvudsakligen följande.

På grund av den exceptionellt stora myntning, som under de senare åren utförts, samt de extra påfrestningar, som åstadkoms genom jubileumsmynnten till riksdagens femhundraårsfest m. m., har verkets gamla maskinpark blivit hårt sliten. Av präglingmaskiner äger verket en större för prägling av tvåkronor, enkronor och femöringar samt två mindre maskiner för smärre mynt. Dessa maskiner äro moderna och kunna under normala tider tillgodose behovet. Såsom reserv för dessa står en större maskin, anskaffad år 1857, och nu i så dåligt skick, att den knappast utan fara för olyckor kan användas. Ett par mindre maskiner från samma tid äro i ännu sämre skick, varför hela den gamla uppsättningen av präglingmaskiner nu bör definitivt nedskrotas. Behöfliga för mötande av större myntbehov och såsom oundgängliga reserver vid reparationer äro en större och en mindre präglingpress. Verket anser, att under budgetåret 1937/1938 måste anskaffas åtminstone den mindre av dessa. Kostnaden torde komma att uppgå till 7,000 kronor.

I verkets reparationsverkstad, där dessutom tillverkas mynt- och medaljstampar samt justeringsmaterial för justerarna och verkets behov, äro maskinerna mestadels mycket gamla och hårt slitna. En förnyelse bör ske, och särskilt äro en svarv och en fräsmaskin nödvändiga att anskaffa. Av dessa är anskaffningen av den sistnämnda mest brådskande. Kostnaden uppgår till 10,000 kronor.

I skrivelsen den 3 december 1936 har ämbetsverket därefter framhållit, att verket vid sin nyssberörda framställning utgått från den förutsättningen, att den osedvanligt stora efterfrågan å skiljemynt relativt snart skulle minska och att utbyte av maskiner skulle kunna ske i ett lugnt tempo. Efterfrågan å skiljemynt hade emellertid snarare ökat än minskat, och såvitt nu kunde bedömas syntes det icke heller under år 1937 kunna bliva tal om någon större lättnad. Med hänsyn härtill har mynt- och justeringsverket sett sig nödsakat hemställa om anvisande av medel till båda de nämnda präglingpressarna, enär det eljest måste betraktas såsom mycket ovisst, om verket under den närmare framtiden skulle kunna tillgodose myntbehovet. Ämbetsverket fortsätter:

På grund av industriens starka sysselsättning äro de nu fordrade leveranstiderna å maskiner synnerligen långa, varför det är av största vikt, att beställning kan göras snarast, om maskinerna skola kunna komma till nytta under höstsäsongen. Enligt infordrade offerter uppgå kostnaderna för den stora pressen jämte motor och montering m. m. till omkring 33,000 kronor och kostnaderna för den mindre pressen till omkring 7,000 kronor eller sammanlagt till 40,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Den ovanligt stora efterfrågan på skiljemynt som under de senaste åren framträtt, har nödvändiggjort en kraftig ökning av mynt- och justeringsver-

kets mynttillverkning. Medan sammanlagda namnvärdet av tillverkningen under ettvarrt av åren 1932 och 1933 uppgick till omkring 1.9 miljon kronor, utgjorde samma värde under år 1934 i runt tal 2.4 miljoner kronor och under år 1935 drygt 6.1 miljoner kronor, varav 3.3 miljoner kronor motsvarade värdet av det femkronors skiljemynt, som präglades i samband med högtidlighållandet av riksdagens 500-årsminne. Under år 1936 uppnåddes ett värde av nära 5.8 miljoner kronor. Oaktat denna betydande ökning av tillverkningen ha svårigheter alltjämt och, på senare tid, i stigande utsträckning gjort sig gällande att tillmötesgå anspråken på skiljemynt. Från såväl riksbankens som mynt- och justeringsverkets sida har utväxlingen av skiljemynt tidvis måst begränsas. För riksbankens del har utvecklingen medfört, att bankens behållning av silver- och kopparnickelmynt successivt nedgått. Medelvärdet av nämnda behållning vid utgången av varje månad översteg under åren 1932 och 1933 6.5 miljoner kronor, men sjönk under åren 1934, 1935 och 1936 till respektive 5.4, 3.4 och 2.6 miljoner kronor. Vid utgången av december månad 1936 utgjorde behållningen allenast 1.6 miljon kronor.

Av vad mynt- och justeringsverket anfört framgår, att en förnyelse av verkets maskinutrustning är påkallad redan med hänsyn till verkets normala behov. Då genom anskaffandet av ifrågavarande präglingspressar möjlighet skulle beredas mynt- och justeringsverket att ytterligare öka mynttillverkningen, är det under rådande förhållanden lämpligt, att dessa anskaffas utan tidsutdräkt. Detsamma gäller fräsmaskinen, som bland annat är avsedd för reparationer å de för myntningen erforderliga maskinerna och tillverkning av verktyg till dessa maskiner.

Enligt mynt- och justeringsverkets beräkningar uppgå kostnaderna för ifrågavarande tre maskiner till sammanlagt omkring 50,000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ett belopp av högst 50,000 kronor må av förslagsanslaget till oförutsedda utgifter tagas i anspråk för anskaffande av nya maskiner för mynt- och justeringsverkets räkning.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

P. J. Arrhenius.